

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

משנה מסכת חגיגה פרק א משנה ח

היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלוין בשערה שהן מקרא מועט והלכות מרובות הדינין והעבודות הטהרות והטומאות ועריות יש להן על מי שיסמכו הן הן גופי תורה:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף מט עמוד ב

הדור יתבי וקמביעיא להו: הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי? אמר להו רבי חנינא בר חמא: כנגד עבודות המשכן. אמר להו רבי יונתן ברכי אלעזר כך אמר רבי שמעון ברכי יוסי בן לקוניא: כנגד מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה - ארבעים חסר אחת. בעי רב יוסף: +בראשית לט+ ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא, או לא? - אמר ליה אביי: וליתי ספר תורה ולימני! מי לא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: לא זזו משם, עד שהביאו ספר תורה ומנאום. אמר ליה: כי קא מספקא לי - משום דכתיב +שמות לו+ והמלאכה היתה דים ממנינא הוא, והא - כמאן דאמר לעשות צרכו נכנס, או דילמא: ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא, והאי והמלאכה היתה דים - הכי קאמר: דשלים ליה עבידתא? תיקו. תנא כמאן דאמר כנגד עבודות המשכן, דתניא: אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, הם זרעו - ואתם לא תזרעו, הם קצרו - ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה - ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד. הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע - ואתם לא תוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים, הם הוציאו מעגלה לעגלה - ואתם לא תוציאו מרשות היחיד לרשות היחיד. מאי קא עביד? - אביי ורבא דאמרן תרוויהו, ואיתימא רב אדא בר אבהו: מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים.

מסכת שבת דף עג עמוד ב

הזורח הבורר והטותן והמרקד. היינו זורה היינו בורר היינו מרקד! - אביי ורבא דאמרן תרוויהו: כל מילתא דחויא במשכן, אף על גב דאיכא דדמיה לה - חשיב לה. וליחשב נמי כותש! אמר אביי: שכן עני אוכל פתו בלא כתישה. רבא אמר: הא מני - רבי היא, דאמר: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, ואי חשיב כותש - הויא ליה ארבעים. וליפוק חדא מהך ולעייל כותש! - אלא מחורתא כדאביי.

(2) מדרש רבה שמות פרשה מח פסקה ג

בג' דברים הללו נברא העולם שנאמר (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה (שם) בדעתו תהומות נבקעו ובג' דברים הללו נעשה המשכן שנאמר ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובג' דברים הללו נבנה בית המקדש שנא' (מ"א ז) בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי וגו' וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת וכן כשיעמוד הקב"ה לבנותו לעתיד לבא בג' דברים הללו נבנה שנא' (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן וכתיב (שם) ובדעת חדרים ימלאו ד"א ואמלא אותו כל החכמה הזה מנין מן הקב"ה רוח אלהים וכן אתה מוצא ביהושע. שהוא בא מיוסף ומה כתיב בו (דברים לד) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה וכן אתה מוצא בעתניאל בן קנז שבא מיהודה מה כתיב בו (שופטים ג) ותהי עליו רוח ה' וכל הנסים שנעשו להם

אמר ר' חנינא הה"ד (איוב לב) אכן רוח היא באנוש וכל הבינה שהיתה בבצלאל משל שדי היא הוי ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה שהיה חכם בתורה ובתבונה שהיה מבין בהלכה ובדעת שהיה מלא דעת בתלמוד אמר הקב"ה לישראל בעולם הזה היתה רוחי נותנת בכם חכמה אבל לעתיד לבא רוחי מחיה אתכם שנאמר (יחזקאל לז) ונתתי רוחי בכם וחיייתם:

5

מדרש תנחומא פקודי פרק ב

(ב) אלה פקודי המשכן זש"ה ה' אהבתי מעון ביתך (תהלים כו) זה ההיכל שהוא מכון במקום משכן כבודך ארשב"י זאח אומרת שההיכל שלמטה מכון כנגד היכל של מעלה שנאמר (שמות טו) מכון לשכתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ירך א"ר יעקב כר' אסי למה הוא אומר ה' אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך בשביל ששקול כנגד בריאת עולם כיצד בראשון כתיב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ וכתיב (תהלים קד) נוטה שמים כיריעה ובמשכן מה כתיב ועשית יריעות עזים (שמות כו) בשני יהי רקיע ואומר בהן הבדלה שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים ובמשכן כתיב והבדילה הפרוכת לכם (שם) בשלישי כתיב מים שנאמר יקוו המים ובמשכן כתיב ועשית כיור נחשת וכנו נחשת וגו' ונתת שמה מים (שם ל) ברביעי ברא מאורות דכתיב יהי מאורות ברקיע השמים ובמשכן כתיב ועשית מגורת זהב (שם כח) בחמישי ברא עופות שוא' ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף ובמשכן כנגדן לעשות קרבנות כבשים ועופות (ובמשכן והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה) (שם) בששי נברא אדם שנאמר (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו ככבוד יוצרו ובמשכן כתיב אדם שהוא כהן גדול שנמשח לעבוד ולשמש לפני ה' בשביעי ויכולו השמים והארץ ובמשכן כתיב ותכל כל עבודת בבריאת העולם כתיב ויכרך אלהים ובמשכן כתיב ויכרך אותם משה בבריאת העולם כתיב ויכל אלהים ובמשכן כתיב ויהי ביום כלות בבריאת העולם כתיב ויקדש אותו ובמשכן כתיב וימשח אותו ויקדש אותו ולמה המשכן שקול כנגד שמים וארץ אלא מה שמים וארץ הם עדים על ישראל דכתיב העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ (דברים ל) אף משכן עדות לישראל שנאמר אלה פקודי המשכן משכן העדות לכך נאמר ה' אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך וגו'

(1) סדור תפלה - נוסח ספרד - סדר יוצר לפרשת שקלים 25

וּבְכֹן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדוּשָׁה כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

אֲזָ רְאִיתָ וְסִפַּרְתָּ. וְחִכְנַתָּ וְחִקְרְתָּ. וּמְדַדְתָּ וְכִלְתָּ וְשִׁקְלְתָּ. וְאַמְדַּתָּ וְצַבְרְתָּ. וּפְקַדְתָּ וְחִשְׁבַּתָּ וְסַפַּמְתָּ. וּמִנִּיתָ וְסִפַּרְתָּ. וְקִצְבַתָּ וְחִרְצַתָּ וְגִזְרְתָּ. וְסַפַּחְתָּ וְשַׁעַרְתָּ וְהִבַּטְתָּ. וְהִבַּנְתָּ וְהִשְׁפַּלְתָּ וְשִׁרְתָּ וְסַקַּרְתָּ. וְכַתְבַּתָּ וְחִרְטַתָּ. וְחִקַּקְתָּ וְצִיַּנְתָּ וְחִרְתָּ וְלַמְדַּתָּ וְהוֹדַעְתָּ וְחִוִּיתָ וְהוֹרִיתָ. וְגִזְרְתָּ וְצִוִּיתָ וְקִרְאִיתָ וְעִנִּיתָ וְדַבַּרְתָּ וְאַמְרְתָּ:

30

כָּל מִנְיָן וּמִפְקָד וּחִשְׁבּוֹן וּמִסְפָּרָיו. כָּל מִשְׁקָל וּפְלֶס וְכִיס וְגִזְרָיו. כָּל פֶּיל לַח וְגִבְשׁ וּמְשׁוּרָיו. כָּל קוֹ וְקָצֵב וּמְדָד וְשַׁעֲרָיו: